

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-13>

УДК 351.82(477)

СИТНИК Григорій

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0000-0002-3083-5733>

ТАРАН Євгеній

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0000-0002-1822-6978>

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ОСМИСЛЕННЯ ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ ФЕНОМЕНІВ «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ДЕРЖАВИ» ТА «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА»

Стаття присвячена аналізу теоретичних та практичних аспектів взаємозалежності феноменів «конкурентоспроможність держави» та «національна безпека».

Метою дослідження є виявлення сутності, складових, показників, чинників, механізмів, викликів, загроз, перспектив та стратегій забезпечення цих феноменів, а також їх динаміки та трансформації в умовах глобалізації, цифровізації, демократизації, інновацій.

Для досягнення мети дослідження автори поставили такі завдання, як проаналізувати наукову літературу, що стосується конкурентоспроможності держави та національної безпеки, порівняти рівень конкурентоспроможності та національної безпеки в різних країнах та регіонах, визначити основні виклики та загрози для конкурентоспроможності держави та національної безпеки в сучасних умовах, запропонувати способи підвищення конкурентоспроможності держави та національної безпеки України.

Автори використовують аналіз та синтез наукової літератури, статистичних даних, нормативно-правових актів, документів міжнародних організацій, порівняльний та історичний, системний та комплексний, логічний та критичний методи дослідження.

Автори роблять висновок, що конкурентоспроможність держави та національна безпека є взаємопов'язаними та взаємозалежними феноменами, які визначають статус, роль та перспективи держави у світовій спільноті, а також що для підвищення конкурентоспроможності держави та національної безпеки в майбутньому необхідно здійснювати комплексні реформи та модернізації у всіх сферах життєдіяльності. Основним стратегічним орієнтиром України у сфері забезпечення національної безпеки є створення достатніх власних спроможностей як базису для забезпечення власної безпеки та стійкості.

Ключові слова: концепт, конкурентоспроможність, держава, національна безпека, принципи, цілі, стратегії, моделі, механізми публічного управління, цифровізація, оптимізація.

SYTNYK Hryhorii, TARAN Yevhenii

Taras Shevchenko National University of Kyiv

CONCEPTUALIZING THE INTERDEPENDENCE OF THE PHENOMENA OF «STATE COMPETITIVENESS» AND «NATIONAL SECURITY»

The article is devoted to the analysis of theoretical and practical aspects of the interdependence of the phenomena of «state competitiveness» and «national security».

The aim of the research is to reveal the essence, components, indicators, factors, mechanisms, challenges, threats, prospects and strategies of ensuring these phenomena, as well as their dynamics and transformation in the conditions of globalization, digitalization, democratization, innovation.

To achieve the research goal, the authors set the following tasks: to analyze the scientific literature on state competitiveness and national security, to compare the level of state competitiveness and national security in different countries and regions, to identify the main challenges and threats for state competitiveness and national security in modern conditions, to propose ways of increasing state competitiveness and national security of Ukraine.

The authors use analysis and synthesis of scientific literature, statistical data, normative-legal acts, documents of international organizations, comparative and historical, systemic and complex, logical and critical methods of research.

The authors conclude that state competitiveness and national security are interrelated and interdependent phenomena that determine the status, role and prospects of the state in the world community, and that to increase state competitiveness and national security in the future, it is necessary to implement comprehensive reforms and modernization in all spheres of life. The main strategic direction of Ukraine in the field of ensuring national security is to create sufficient own capabilities as a basis for ensuring its own security and resilience.

Keywords: concept, competitiveness, state, national security, principles, goals, strategies, models, mechanisms of public administration, digitalization, optimization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Конкурентоспроможність держави та національна безпека є двома ключовими чинниками, які визначають статус, роль та перспективи держави у світовій спільноті. Ці феномени мають багатогранний та складний характер, оскільки відображають рівень розвитку економічних, соціальних, політичних, правових, культурних, військових, екологічних, інформаційних та інших сфер життєдіяльності держави та суспільства. Конкурентоспроможність держави та національна безпека також є взаємопов'язаними та взаємозалежними,

адже вони впливають один на одного, визначають можливості та обмеження, виклики та загрози, цілі та інтереси держави у внутрішніх та зовнішніх відносинах.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Концептуальні основи феномену конкурентоспроможності держави досліджують О. Яременко, Р. Шерстюк, Ю. Чалюк, концептуальні засади національної безпеки України є предметом вивчення таких учених, як А. Барановська, Б. Бернадський, І. Білас, В. Галєєв, О. Глазгов, І. Доронін, С. Єсімов, Є. Кобко, В. Ліпкан, О. Мельник, Г. Новицький, Р. Пасічний, А. Пашков, С. Пономарьов, О. Прокопенко, О. Пучков, М. Свердан, Г. Ситник, Ю. Телюкова, Т. Чехович та інші.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є аналіз теоретичних та практичних аспектів взаємозалежності феноменів «конкурентоспроможність держави» та «національна безпека», виявлення їх сутності, складових, показників, чинників, механізмів, викликів, загроз, перспектив та стратегій забезпечення.

Для досягнення мети дослідження будуть використані такі основні методи дослідження: 1) аналіз та синтез наукової літератури, статистичних даних, нормативно-правових актів, документів міжнародних організацій, що стосуються конкурентоспроможності держави та національної безпеки; 2) порівняльний та історичний методи для виявлення особливостей, схожостей та відмінностей конкурентоспроможності держави та національної безпеки в різних країнах та регіонах, а також їх динаміки та трансформації в часі; 3) системний та комплексний методи для розгляду конкурентоспроможності держави та національної безпеки як багатограних та складних феноменів, які включають різні сфери, рівні, суб'єкти, об'єкти, процеси, відносини; 4) логічний та критичний методи для обґрунтування та оцінки концептуальних засад дослідження конкурентоспроможності держави та національної безпеки, а також висування власних пропозицій та рекомендацій щодо їх забезпечення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Конкурентоспроможність держави досліджується різними міжнародними організаціями та інститутами. Європейська комісія вважає, що конкурентоспроможність держави – це «здатність держави забезпечувати високий рівень життя своїх громадян за рахунок ефективного використання своїх ресурсів та потенціалу в умовах глобальної конкуренції» [1]. Рада конкурентоспроможності США визначає конкурентоспроможність держави як «здатність держави виробляти товари та послуги, які задовольняють потреби міжнародних ринків, при цьому підтримуючи або підвищуючи реальний дохід своїх громадян» [8]. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) розуміє конкурентоспроможність держави як «здатність держави використовувати свої ресурси та таланти для підтримки високого рівня добробуту своїх громадян, а також забезпечити їхню участь у глобальній економіці» [3].

Поняття «національна безпека» може мати різні визначення в залежності від теоретичного підходу, який застосовується для його аналізу. Ось деякі приклади цитат з наукових джерел, які ілюструють різні погляди на цей концепт: «Національна безпека – це така захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам України» [15]. «Національна безпека – це багаторівневе й багатокомпонентне явище, що відображає стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від реальних та потенційних загроз» [16]. «Національна безпека – це складне явище, що являє собою систему взаємопов'язаних елементів, яка включає в себе певну сукупність концептуальних установок і положень, соціально-політичних і правових інститутів і установ, визначених засобів, методів і форм, які дозволяють не допускати, уникати та реагувати на внутрішні та зовнішні небезпеки та загрози» [6]. Європейська комісія вважає, що національна безпека – це «захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам» [1]. У США визначають національну безпеку як «здатність держави виробляти товари та послуги, які задовольняють потреби міжнародних ринків, при цьому підтримуючи або підвищуючи реальний дохід своїх громадян» [8]. Китай розуміє національну безпеку як «здатність держави захищати свою суверенітет, територіальну цілісність, національні інтереси та права, а також сприяти світовому миру та розвитку» [9]. Японія вважає, що національна безпека – це «здатність держави забезпечувати свою незалежність, мир та процвітання, а також вносити вклад у стабільність та процвітання міжнародного співтовариства» [7].

Конкурентоспроможність та національна безпека пов'язані між собою тим, що конкурентоспроможність держави визначає її здатність забезпечувати свої національні інтереси, а національна безпека визначає її здатність захищати свої національні інтереси від зовнішніх та внутрішніх загроз. Рівень конкурентоспроможності держави впливає на її економічний, соціальний, політичний, військовий та технологічний потенціал, який є основою для забезпечення національної безпеки. Рівень

національної безпеки держави впливає на її стабільність, престиж, вплив та можливості для розвитку в умовах глобальної конкуренції.

Стратегії міжнародної конкурентоспроможності та національної безпеки різних держав відрізняються за своїми цілями, пріоритетами, засобами та методами. Вони мають свої особливості. Наведемо особливості цих стратегій для ЄС, США, Китаю та Японії. Європейський Союз прагне досягти конкурентоспроможності за рахунок підтримки внутрішнього ринку, сприяння інноваціям, зеленій трансформації, цифровізації, соціальної справедливості та економічної та громадянської єдності. Національна безпека ЄС базується на спільній зовнішній політиці та політиці безпеки, яка спрямована на підтримку міжнародного правопорядку, миру, демократії, прав людини та регіональної співпраці. США прагне досягти конкурентоспроможності за рахунок зміцнення своєї економіки, підвищення продуктивності, інвестування в науку, технології, освіту, інфраструктуру, енергетику та охорону здоров'я [8]. Національна безпека США базується на підтримці своєї військової переваги, захисті своїх союзників та партнерів, протидії ревізіоністським державам, боротьбі з тероризмом, забезпеченні кібербезпеки та просуванні своїх цінностей. Китай прагне досягти конкурентоспроможності за рахунок підтримки стабільного економічного зростання, розвитку стратегічних індустрій, підвищення якості життя населення, розширення внутрішнього споживання, реформування фінансової системи та зовнішньої торгівлі. Національна безпека Китаю базується на захисті своєї суверенітету, територіальної цілісності, національних інтересів та прав, а також сприянні світовому миру та розвитку. Японія прагне досягти конкурентоспроможності за рахунок підтримки своєї технологічної переваги, збільшення доданої вартості своїх продуктів та послуг, підвищення енергетичної безпеки, стимулювання інновацій, реформування податкової системи та соціального захисту. Національна безпека Японії базується на підтримці своєї незалежності, миру та процвітання, а також внеску у стабільність та процвітання міжнародного співтовариства.

Конкурентоспроможність держави та національна безпека в умовах глобалізації та цифровізації залежать від багатьох чинників, таких як економічні, політичні, соціальні, технологічні [5; 6; 9; 11; 16]. Економічні чинники: рівень розвитку, продуктивності, інноваційності, диверсифікації, інтеграції, конкуренції та співпраці національної економіки, її фінансова стабільність, енергетична безпека, торговельний баланс, інвестиційна привабливість. Політичні чинники: рівень демократії, правової держави, політичної стабільності, урядової ефективності, корупції, конфліктності, національної єдності, міжнародного престижу, впливу та лідерства держави, її здатність вирішувати глобальні та регіональні проблеми. Соціальні чинники: рівень освіти, здоров'я, добробуту, безпеки, рівності, толерантності, культури, ідентичності, цінностей, соціальної солідарності, громадянської активності, мобільності, комунікації населення держави, його здатність адаптуватися до змін. Технологічні чинники: рівень доступу, використання, створення, поширення, захисту та контролю над сучасними технологіями, такими як інформаційні, комунікаційні, біо-, нано-, космічні, військові, їх вплив на економічну, політичну, соціальну сфери життя держави та її національні інтереси. Ці чинники впливають на обидва феномени, на конкурентоспроможність держави та національну безпеку, як позитивно, так і негативно. Глобалізація та цифровізація створюють нові можливості для розвитку, співпраці, навчання, інтеграції, диверсифікації, інновації, ефективності, прозорості, включеності держав та їхніх суб'єктів. Але вони також створюють нові виклики, загрози, ризики, конфлікти, нерівності, залежності, вразливості, дестабілізації, маніпуляції, атаки, дезінформації, ізоляції держав та їхніх суб'єктів. Тому держави повинні бути готові до адаптації, реагування, протидії, запобігання, вирішення цих проблем, а також використовувати свої переваги, нейтралізувати свої недоліки, знаходити свої ніші, формувати свої стратегії, реалізовувати свої цілі.

Різні держави мають різні стратегії щодо протидії чинникам впливу на конкурентоспроможність та національну безпеку в умовах глобалізації та цифровізації. Наприклад, ЄС прагне досягти конкурентоспроможності та національної безпеки за рахунок поглиблення європейської інтеграції, зміцнення спільної зовнішньої політики та політики безпеки, підтримки міжнародного правопорядку, миру, демократії, прав людини, регіональної співпраці, сприяння інноваціям, зеленій трансформації, цифровізації, соціальній справедливості, економічній та громадянській єдності. США прагне досягти конкурентоспроможності та національної безпеки за рахунок зміцнення своєї економіки, підвищення продуктивності, інвестування в науку, технології, освіту, інфраструктуру, енергетику, охорону здоров'я, підтримки своєї військової переваги, захисту своїх союзників та партнерів, протидії ревізіоністським державам, боротьбі з тероризмом, забезпеченні кібербезпеки, просуванні своїх цінностей. Китай прагне досягти конкурентоспроможності та національної безпеки за рахунок підтримки стабільного економічного зростання, розвитку стратегічних індустрій, підвищення якості життя населення, розширення внутрішнього споживання, реформування фінансової системи та зовнішньої торгівлі. Національна безпека Китаю базується на захисті своєї суверенітету, територіальної цілісності, національних інтересів та прав, а також сприянні світовому миру та розвитку. Японія прагне досягти конкурентоспроможності за рахунок підтримки своєї технологічної переваги, збільшення доданої вартості своїх продуктів та послуг, підвищення енергетичної безпеки, стимулювання інновацій, реформування податкової системи та соціального захисту. Національна безпека Японії базується на підтримці своєї незалежності, миру та процвітання, а також внеску у стабільність та процвітання міжнародного співтовариства.

Ці стратегії відображають різні моделі та механізми публічного управління, які використовуються для реалізації політики конкурентоспроможності та національної безпеки держав. Вони також враховують різні чинники впливу на ці сфери, такі як геополітичні, економічні, соціальні, культурні, технологічні. Ці чинники вимагають від держав постійної адаптації, аналізу, прогнозування, планування, моніторингу, оцінки та корекції своїх стратегій, щоб забезпечити свою конкурентоспроможність та національну безпеку в умовах глобалізації та цифровізації.

Рівень національної безпеки держави є складним і багатограним поняттям, яке відображає ступінь захисту національних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз. Для оцінки рівня національної безпеки держави застосовуються різні індекси та рейтинги, які враховують багато чинників, таких як політична, економічна, соціальна, екологічна, військова, кібернетична, енергетична, гуманітарна та інші сфери життєдіяльності держави та суспільства. Загалом, рівень миролюбності країн зростає з часом, що свідчить про зменшення внутрішніх та зовнішніх конфліктів, а також мілітаризації. Однак, деякі країни, такі як США, Китай, Франція, показують зниження рівня миролюбності в останні роки, що може бути пов'язано з глобальними викликами, такими як тероризм, кібератаки, екологічні кризи, торгові війни. Витрати на оборону відображають ступінь пріоритетності оборонної політики для країн, а також їхню здатність забезпечити свою обороноздатність.

Важливо враховувати, що конкурентоспроможність та національна безпека не є статичними та незмінними, а постійно еволюціонують, адаптуються, модернізуються, вдосконалюються в умовах глобалізації, цифровізації, демократизації, інновацій.

Підвищення конкурентоспроможності держави та національної безпеки в майбутньому вимагає від держави та суспільства здійснення комплексних реформ та модернізації у всіх сферах життєдіяльності. Деякі з можливих перспектив та викликів для цього процесу можуть бути такими, як адаптація до змін клімату та екологічних викликів, перехід до зеленої економіки та сталого розвитку, зменшення викидів парникових газів та забруднення навколишнього середовища, використання відновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій, розвиток цифрової трансформації та інформаційного суспільства, підвищення рівня цифрової грамотності та доступності до інтернету, захист кібербезпеки та даних, створення власних цифрових платформ та продуктів, підтримка та стимулювання інноваційного підприємництва та стартапів, поліпшення якості освіти та науки, підвищення кваліфікації та конкурентоздатності робочої сили, забезпечення неперервного навчання та професійної адаптації, підтримка талантів та креативності, залучення та повернення висококваліфікованих фахівців, науковців та інноваторів, реформування державного управління та публічних послуг, підвищення прозорості та відкритості, запобігання та боротьба з корупцією, зміцнення верховенства права та незалежності судів, забезпечення децентралізації та регіонального розвитку, зміцнення демократичних інститутів.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Конкурентоспроможність держави та національна безпека є взаємопов'язаними та взаємозалежними феноменами, які визначають статус, роль та перспективи держави у світовій спільноті. Конкурентоспроможність держави та національна безпека мають багатограний та складний характер, оскільки відображають рівень розвитку різних сфер життєдіяльності держави та суспільства, а також їх вплив на внутрішні та зовнішні відносини. Конкурентоспроможність держави та національна безпека не є статичними та незмінними, а постійно еволюціонують, адаптуються, модернізуються, вдосконалюються в умовах глобалізації, цифровізації, демократизації, інновацій. Для підвищення конкурентоспроможності держави та рівня національної безпеки в майбутньому необхідно здійснювати комплексні реформи та модернізації у всіх сферах життєдіяльності, а також концептуально осмислювати та поєднувати концептуальні засади дослідження цих феноменів.

Література

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Long-term competitiveness of the EU: looking beyond 2030. Brussels, 16.3.2023. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf (дата звернення: 15.11.2023).
2. Garlick, Jeremy Advantage China: Agent of Change in an Era of Global Disruption. Bloomsbury Academic. 2024. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Bloomsbury_Academic (дата звернення: 15.11.2023).
3. Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Global Risks Report 2022. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2022/> (дата звернення: 15.11.2023).
5. World Competitiveness Ranking. A comprehensive annual report and worldwide reference point on the competitiveness of countries. 2023. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/> (дата звернення: 15.11.2023).

6. Grizold, Anton. «The concept of national security in the contemporary world». International Journal on World Peace, vol. 11, no. 3, 1994, pp. 37–53. JSTOR, URL: <http://www.jstor.org/stable/20751984> (дата звернення: 15.11.2023).
7. Japan Launches Its Own National Security Council. Nippon.com. 25 December 2013. URL: <https://www.nippon.com/en/behind/100050/> (дата звернення: 15.11.2023).
8. Meet the Council. Uniting leaders to foster prosperity. U.S. Council on Competitiveness. The Council - Compete. URL: <https://compete.org/the-council/> (дата звернення: 15.11.2023).
9. Trigg A. B. Thirlwall's Law and uneven development under Global Value Chains: a multi-country input–output approach. Journal of Economic Structures. 2020. № 9. P. 1–22.
10. What China's New Central Military Commission Tells Us About Xi's Military Strategy. Asia Society. Retrieved February 22, 2023. URL: <https://asiasociety.org/policy-institute/what-chinas-new-central-military-commission-tells-us-about-xis-military-strategy> (дата звернення: 15.11.2023).
11. Zubchik O., Boichenko M., Sytnyk G., Levkulych V. New tendencies of sustainable development: providing personal security and quality of life as a new national security paradigm. E3S Web of Conferences, 2021. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127702003>. (дата звернення: 15.11.2023)
12. Зубчик О., Гребеношко Є., Камаран К., Єсенніков К., Мегеррамов А. Концепт «конкурентоспроможність держави» як аналітичний інструмент у дослідженні ефективності державного управління. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління, 18(2), 2023. С. 49-56. <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2023/18-8/14> (дата звернення: 15.11.2023).
13. Казакова Л.О. Національна безпека держави: понятійно-категорійний апарат. Регіональні студії. Вип. 24. 2021. С.128-132. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39532> (дата звернення: 15.11.2023).
14. Петченко, М. В. Конкурентоспроможність країни як предмет дискусій у сучасній науці / М. В. Петченко, Т. А. Литовченко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2021. – Вип. 62. – С. 19-25. – DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.62.2021.241827>. (дата звернення: 15.11.2023).
15. Про національну безпеку України. Закон України. № 2469-VIII. Редакція від 31.03.2023. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
16. Ситник Г. П. Проблеми забезпечення національної безпеки у контексті забезпечення стійкості соціального порядку. Effective public and municipal administration: theory, methodology, practice. EU experience. 2020. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-005-6-3> (дата звернення: 15.11.2023).

References

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Long-term competitiveness of the EU: looking beyond 2030. Brussels, 16.3.2023. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf (дата звернення: 15.11.2023).
2. Garlick, Jeremy Advantage China: Agent of Change in an Era of Global Disruption. Bloomsbury Academic. 2024. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Bloomsbury_Academic (дата звернення: 15.11.2023).
3. Global Competitiveness Report Special Edition 2020: How Countries are Performing on the Road to Recovery. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Global Risks Report 2022. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2022/> (дата звернення: 15.11.2023).
5. World Competitiveness Ranking. A comprehensive annual report and worldwide reference point on the competitiveness of countries. 2023. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/> (дата звернення: 15.11.2023).
6. Grizold, Anton. «The concept of national security in the contemporary world». International Journal on World Peace, vol. 11, no. 3, 1994, pp. 37–53. JSTOR, URL: <http://www.jstor.org/stable/20751984> (дата звернення: 15.11.2023).
7. Japan Launches Its Own National Security Council. Nippon.com. 25 December 2013. URL: <https://www.nippon.com/en/behind/100050/> (дата звернення: 15.11.2023).
8. Meet the Council. Uniting leaders to foster prosperity. U.S. Council on Competitiveness. The Council - Compete. URL: <https://compete.org/the-council/> (дата звернення: 15.11.2023).
9. Trigg A. B. Thirlwall's Law and uneven development under Global Value Chains: a multi-country input–output approach. Journal of Economic Structures. 2020. № 9. R. 1–22.
10. What Chinas New Central Military Commission Tells Us About Xis Military Strategy. Asia Society. Retrieved February 22, 2023. URL: <https://asiasociety.org/policy-institute/what-chinas-new-central-military-commission-tells-us-about-xis-military-strategy> (дата звернення: 15.11.2023).
11. Zubchik O., Boichenko M., Sytnyk G., Levkulych V. New tendencies of sustainable development: providing personal security and quality of life as a new national security paradigm. E3S Web of Conferences, 2021. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202127702003>. (дата звернення: 15.11.2023)
12. Zubchik O., Hrebanozhko Ye., Kamaran K., Yesennikov K., Meherramov A. Kontsept «konkurentospromozhnist derzhavy» yak analitychnyi instrument u doslidzhenni efektyvnosti derzhavnoho upravlinnia. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Derzhavne upravlinnia, 18(2), 2023. S. 49-56. <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2023/18-8/14> (дата звернення: 15.11.2023).
13. Kazakova L.O. Natsionalna bezpeka derzhavy: poniatino-katehoriyni aparat. Rehionalni studii. Vyp. 24. 2021. S.128-132. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39532> (дата звернення: 15.11.2023).
14. Petchenko, M. V. Konkurentospromozhnist krainy yak predmet dyskusii u suchasni nautsi / M. V. Petchenko, T. A. Lytovchenko // Zbiryk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seria: Ekonomichni nauky. – 2021. – Vyp. 62. – S. 19-25. – DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.62.2021.241827>. (дата звернення: 15.11.2023).
15. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy. Zakon Ukrainy. № 2469-VIII. Redaktsiia vid 31.03.2023. Berkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
16. Sytnyk H. P. Problemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky u konteksti zabezpechennia stiikosti sotsialnoho poriadku. Effective public and municipal administration: theory, methodology, practice. EU experience. 2020. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-005-6-3> (дата звернення: 15.11.2023).